

319. Varia 3000 dicteewoorden (5)

1. Even gezocht op '*aire*' met een rijke oogst, zoals: zaïrekoorts, de Militaire Willemsorde, de voltaire (een fauteuil met lage zitting), vocabulaire, vendémiaire (wijnmaand Franse Republiek), de uvulaire r, de EMU (Economische en Monetaire Unie), thermonucleaire raketten, een bipolaire stoornis, een stellingaffaire, labiodentale, dentale, palatale, velare en uvulaire spiranten. Verder: een seksaffaire, een schrijfnecessaire op een secretaire, een scène à faire in het theater, de hypothecaire schuld die restte na de rouwcirculaire, het reticulair stelsel of reticulo-endotheliaal systeem, in een refractaire periode is bijvoorbeeld een zenuw ongevoelig voor een nieuwe prikkel, een questionnaire bij een enquête, het recueil militaire is een verzameling militaire verordeningen, besluiten, wetwijzigingen en het quartaire tijdperk.

2. Voorbeelden van een lineaire vrije-energiere relatie zijn de Brønstedrelatie en de Hammettrelatie. We noteerden ook nog: een pensionair(e) die in pension of op kostschool is, een (reis)necessaire, het musée imaginaire in de beeldende kunst, Darwins hypothese van intercellulaire pangenese en Hugo de Vries' hypothese van intracellulaire pangenese, een mohairen japon, een mockumentaire (Jaarboek 2007, naar de documentairefilm gemodelleerde fictiefilm), locoaffaire (met goederen die aanwezig zijn), miljonair en miljardair, een meta-affaire (conto a metà), een malade imaginaire (ingebeelde zieke, naar Molière), de maire (hoofd van een gemeentebestuur in Frankrijk), de latudinairen (aanhangers van het latitudinarisme: godsdienstige richting – nadruk op rede – in de Engelse kerk van de negentiende eeuw), het laissez faire, intermediaire (intermedium tussen personen), de militaire hiërarchie, hairextension, goutte militaire (een druiper), gants mousquetaires (handschoenen met grote kap), funiculaire (kabelspoor), frimaire (rijpmaand), frigidaire (elektrische koelkast), een fakedocumentaire over een fideï-commissair (betrekking hebbend op een erfstelling over de hand), faire sans dire (vrij vertaald: geen woorden maar daden) en een émissaire (emissario).

3. Vergeet ook niet: de eclaireur (veldverkenner), het documentaire-theater (theater-documentaire) van de ware gebeurtenissen, de enquête valétudinaire (voorlopig getuigenverhoor), de epifysaire schijf (groeischijs), dictionaire (vertaalwoordenboek), dépositaire (depositaris), corollaire (uitvloeisel van een andere stelling), cordon sanitaire (geopolitiek scherm), claiert die uit claiettes geperst wordt, de cité universitaire, chargés d'affaires zijn zaakgelastigden, de cérémonies protocolaires bij officiële gelegenheden, de Caïreen (Caïroot), het cabinet d'affaires (het zakenkabinet), brumaire (nevelmaand), de bonne à tout faire (meisje voor alle voorkomend werk), het eiland Bonaire, bancaire en beneficiair, de auriculaire biecht, auxiliaire boeken, aviaire influenza, bacillaire dysenterie, au contraire (integendeel), de airedale(terriër), de affaires d'amour, de coeur en d'honneur, een oculaire inspectie, niet-lineaire algebra en savoir-faire (wereldkennis).

4. Het passe-partout werd uitentreuren, om niet te zeggen uit-en-te(r)-na, gecontroleerd. Het uitgavenpatroon van de drukker-uitgever was een afspiegeling van zijn emissie- of uitgiftebeleid. De übermensch claimde überhaupt ubiquiteit in Umfeld en Umwelt. Is deze lits-jumeaux (up-to-date) u beider keus? De vluggerdjes speelden een vluggertje. Heb je vandaag al gevoipt (= VoIP, Voice over Internet Protocol, gebruiken). Stop die voor-de-gek-houderij: voor zover ik weet lig je helemaal niet voor pampus. Je voorvaderen, met hun zeilschepen, lagen wel ooit voor Pampus. Wat doe je in je vrije tijd, welke vrijetijdsbestedingen heb je zoal? Volgens Bartjes is vijf achtste van acht nog steeds vijf. Mijn plezier krijg jij echt niet versjeerd. 'Viskeus' slaat op viscositeit. Ik voelde me vernacheld. Het op Vastenavond geplande variété werd gecancelled. In het victoriaanse tijdperk heerste victoriaanse preutsheid. Ze waren roekeloos en speelden va-banque. Is in een vacuüm dan wel een perpetuum mobile mogelijk? De Venus lonkte naar me. Hij vergrootte de al vergrote foto.

5. Hoe spreek je 'worcestersaus' uit? Een wildebeest is een vrij wild beest. De wormen wriemelden door elkaar in de in elkaar gefriemelde verblijfplaats. Jouw broer is in- en ingemeen. Hij had het door- en doorkoud en was door- en doorslecht. Zijn broer was een door en door idealist. Het is nogal wies dat zo'n aso een watjekouw krijgt. Het westen van het Westland is niet representatief voor het

Westen. Voor mij is de Kuip het walhalla onder de voetbalstadions. In het Friese waddengebied vind je in de Waddenzee Waddeneilanden. Ben je nu weer aan het weifelen, het twijfelen?

6. Bij het zakendoen heeft hij goed zaken gedaan. Het kostte me naast bloed, zweet en tranen heel wat zloty's. Zij gingen huns weegs. Herman had een zijig imago. Zozo, heeft Philip Freriks ook het zwitserlevengevoel? Zo dadelijk, zo meteen, gaan we naar de zoeaven kijken in het museum in Oudenbosch. Zoveel hoofden, zoveel zinnen. Zo gezegd, zo gedaan. Het paard was zogezegd (quasi, zogenaamd, schijnbaar, bij wijze van spreken) kreupel. Willen jullie zo min mogelijk schreeuwen, net zomin als gisteren? Willen jullie ook zorg dragen voor de nodige rust? Een x-aantal mensen heeft (hebben) X-benen. Zullen we yahtzeeën? In een yankeecultuur – ze spreken daar yankee-Engels – kan dat: geen yaleslot op de deur! Ik yelde en riep dus mijn yell. Dinkies kunnen bijvoorbeeld een (on)getrouwd stel yuppen (yuppies) zijn.

7. De privédetective was weliswaar non-conformistisch, maar ging toch halsoverkop achter de foto-impressie van het auto-ongeluk aan. Te midden van al die priëlen viel dat ene kleine prieltje op. Een poosje na het teaën werd daar entrecote met crème fraîche en ragout van paté de foie gras geserveerd. Zoveel, dat het gênant was, om je te generen. De querulanten dachten dat het geaccordeerde akkoord zomaar voor hun hele microkosmos gold. De miezemuizende (vervelend doende) maffiose mafkezen zaten te miezemaufen onder het eten van een huzarensalade. Ze leefden als God in Frankrijk: nog lang en gelukkig. Zouden de co-enzymen bij de gepreoccupeerde en proactieve co-ouders hun werk wel doen? Hij wilde niet hongerlijden (geen honger lijden dus) en verruilde het hoge Noorden voor het rijke Westen. Kunnen we eronderuit komen, dat onze jurken eronder uitkomen? Heet rijst in vleesnat nu alleen pilav (GB) of ook pilau (VD)?

8. De Marburger feh (een konijnenras) is zo uniek dat het niet in de woordenboeken staat. Petit-gris of fäh is trouwens bont van het Siberisch eekhoortje. Zoeken op ‘*ae*’ geeft onder andere de volgende woorden en uitdrukkingen (dat weet je, dus nul fouten graag!): het zebra-effect op het wegdek, vis inertiae (volhardingsvermogen), vis animae (geestkracht, zielskracht), va-et-vient is heen-en-weergeloop, de uraeusslang (Egyptische cobra), een tetraëder van tetra-ethyllood, taenia (geslacht van lintwormen), taël (munt), tae-bo en tae-boën, taedium vitae (spleen, weltschmerz), taedieus (tegenzin wekkend, niet: weerzinwekkend), sundae (plombière, plombière-ijs), striae (zwangerschapsstriemen), stilus curiae (kanselarijtaal), soja-extract, sla-emmer, sjema jisraël (joods gebed), scala caeli (jakobs ladder), saunaën, sanae mentis (bij zijn verstand), s.a.e.l. (sine anno et loco), sabaeïsme (sterrendienst), ruisdaellucht, reggaemuziek, Israëliërs, quaestor en quaestrix, pyjama-etui, PvdA'er, prerafaëlieten, proza-editie, praeter propter (ongeveer) en pro-Israëlpropaganda (Jaarboek 20007).

9. Ten slotte: praeputium (voorhuid), piae memoriae (zaliger nagedachtenis), de Phlegraeïsche velden (daar overwon Zeus de Giganten), pax aeterna (eeuwige vrede), paeon (overwinningslied), opa-en-omaregeling (Jaarboek 2010, is die van korte duur?), nymfaeum (fontein), de naë buur moest na-eten, media-expert, mae west (zwemvest, jas), dwarslaesie, de gelaedeerde partij, kafkaësk, kaenozoïcum, kafkaiaans, jaegerondergoed, iaën en ohaën, influenza-epidemie, Indiaër, gynaecomastie bij mannen, faëton (een visetende keerkringsvogel of een licht open rijtuig op vier – later ook op twee – wielen), faex populi (gepeupel), Faerøerder, dies irae (oordeelslied), dioctaëder, Deux-aesbijbel, daedalische kunst, contra-enquête, chaebol [dzjeebul] (Zuid-Koreaans industrieel conglomeraat), een Cobra-expositie, Bredaënaar en Curaçaoënaar, bel paese, baedeker, apotropaeïsch (bezwerend), aerobe bacteriën, aqua vitae (brandewijn), aha-erlebnis (aha-ervaring), aesopische fabels (van Aesopos), aeroplaan (vliegtuig), aerodynamica, aerobiccen, aepyornis (uitgestorven reuzenvogel van Madagaskar), aeneasrat, onder aegide (bescherming) van, ad tempus vitae (levenslang) en praemissis praemittendis (zoek maar op).

Rein Leentfaar